

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 7/05-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. marca 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Eduarda Bárány a Lajosa Mészároša prerokoval prijatú sťažnosť Gabriely Špakovskej a Ing. Pavla Valka, obaja bytom K., zastúpených advokátom JUDr. J. F., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1337/91 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1337/91 p o r u š i l právo Gabriely Špakovskej a Ing. Pavla Valka, aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1337/91 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Gabriele Špakovskej a Ing. Pavlovi Valkovi priznáva primerané finančné zadost'učinenie každému v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Spišská Nová Ves povinný im vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Gabriele Špakovskej a Ing. Pavlovi Valkovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 19 100 Sk (slovom devätnásťtisícsto slovenských korún), ktoré je Okresný súd Spišská Nová Ves povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. J. F., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 13. januára 2005 č. k. I. ÚS 7/05-7 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Gabriely Špakovskej a Ing. Pavla Valka, obaja bytom K. (ďalej len „sťažovatelia“ alebo „sťažovateľka“ a „sťažovateľ“), ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1337/91.

1. 1. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že:

„(...) Žalobou, ktorú podala naša právna predchodkyňa dňa 23. 10. 1991 na Okresný súd v Spišskej Novej Vsi sa domáhame zaplatenia 139 275 Sk istiny s príslušenstvom z titulu náhrady škody proti 1. Podtatranská vodárenská spoločnosť, a. s., Poprad, 2. Slovenská

správa ciest Bratislava, 3. Obec Smolník, 4. Okresný úrad v Spišskej Novej Vsi. Od podania žaloby boli vytýčené a uskutočnené 11 pojednávaní vo veci, prvé až dňa 6. 12. 1994, teda po viac ako troch rokoch od podania žaloby. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 27. 6. 1997, potom dve pojednávania v roku 2000, jedno v roku 2001, dve v roku 2002 a 4 v roku 2003.

Od podania žaloby uplynulo viac ako 156 mesiacov. V merite veci bolo rozhodnuté dvakrát, ale odvolacím súdom zrušené. Posledným rozhodnutím odvolacieho súdu sa vec dostáva do štádia pred podaním žaloby, napriek tomu, že vo veci boli vykonané dve znalecké dokazovania, ktoré pre meritum veci nie sú rešpektované. Viac sa prihliada na skutočnosť, že dom, na ktorom nám bola spôsobená škoda je asi 120 ročný, len sporadicky užívaný a nevetraný. Tým sa sanácia cesty dostáva do úzadia a za 13 rokov nebola ustálená zodpovednosť žalovaných za daný stav. Sporadickosť užívania domu a jeho nevetranie nemôže a nespôsobuje jeho zamákanie a evidentne je spôsobené sanáciou cesty.

Nepopierame náročnosť súdnej veci, ale ak sú hluché trojročné obdobia, ktoré by mali viesť k meritu veci, nemožno túto skutočnosť hodnotiť inak, ako prierahy v konaní, k čomu je súd povinný podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Sme preto toho názoru, že zo strany Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi v konaní 5 C 1337/91 došlo k porušeniu nášho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov.

Nemožno prehliadnuť skutočnosť, že po 13 rokoch sa dostáva vec do začiatočného štádia napriek tomu, že ide o trvajúci stav a spôsobujúci permanentne škodu na našom majetku. Od doby podania žaloby došlo k viacerým finančným úpravám prehlbujúcim infláciu Sk, ktorá sa dotýka aj materiálov na odstránenie daného stavu v náš neprospech. Tieto skutočnosti si vyžadujú osobitnú starostlivosť súdu, aby spôsobená škoda bola čo najmenej citelná. Preto vo veci malo byť postupované tak, aby došlo k naplneniu účelu súdneho konania a k povinnosti organizovať procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená a aby sa čo najskôr odstránil trvajúci stav spôsobovania a teda prehlbovania škody a stav právnej neistoty. Takýto postup vyžaduje aj ustanovenie § 100 ods. 1 OSP.

Na základe uvedeného žiadame, aby Ústavný súd SR (...) okrem vyslovenia porušenia základných práv podľa označených článkov ústavy a Dohovoru a prikázania okresnému

súdu, aby konal bez zbytočných prietáhov, priznal nám primerané finančné zadostučinenie vo výške 300 000 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony (prevzatie a príprava, podanie sťažnosti á 4 270 Sk x 2, znížená o 20 % (§ 17 ods. 2 vyhl. č. 163/2002 Z. z.) 13 664 Sk + 2 x režijný paušál á 136 Sk, spolu 13 936 Sk, po zaokrúhlení (§ 25 vyhl.) 13 940 Sk.

Na základe uvedeného žiadame, aby Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom takto rozhodol:

1. Okresný súd v Spišskej Novej Vsi v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1337/91 porušil práva Gabriely Špakovskej a Ing. Pavla Valka, aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu v Spišskej Novej Vsi v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1337/91 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. Gabriele Špakovskej a Ing. Pavlovi Valkovi priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 300 000 Sk (slovom tristotisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Spišskej Novej Vsi povinný im vyplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu s tým, že plnenie jednému je plnením aj pre druhého.

4. Gabriele Špakovskej a Ing. Pavlovi Valkovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 13 970 Sk, ktorú je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť ich advokátovi JUDr. J. F. na jeho účet do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia“.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. J. S., listom zo 17. februára 2005 sp. zn. Spr. 2053/05 a právny zástupca sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 2. marca 2005.

2. 1. Predseda okresného súdu zaslal ústavnému súdu podrobné vyjadrenie zákonnej sudkyne JUDr. J. W., s obsahom ktorého sa stotožnil. Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení uviedla nasledovné relevantné skutočnosti:

„V prílohe Vám zasielame podrobné vyjadrenie zákonnej sudkyne JUDr. J. W. k predmetnej sťažnosti, s obsahom ktorého sa v celom rozsahu stotožňujeme a nemáme čo k tomu dodať. Netrváme na ústnom pojednávaní (...).

Vec 5 C 1337/91 bola pridelená do môjho senátu spolu s ďalšími spismi registra C, P, Er a E po mojom nástupe do funkcie sudcu na tunajší súd, po tom čo v nej konali dve zákonné sudkyne, pričom do mojej dispozície sa spis dostal dňa 2. 2. 2002. Keďže išlo o náročnú technickú kauzu, v ktorej bolo vykonané rozsiahle dokazovanie a to nielen výsluchom účastníkov konania, svedkov, predloženými listinnými dôkazmi, ohliadkou na mieste samom, ale predovšetkým nariadením opakovaného znaleckého dokazovania, o čom svedčia vyhotovené znalecké posudky Doc. Ing. M. M. CSc. a Doc. Ing. F. C., CSc. s doplnkom, bolo nevyhnutné seriózne sa venovať štúdium spisu a to od polovice mesiaca apríl do konca mesiaca máj 2002 a konzultáciami s predchádzajúcou zákonnou sudkyňou realizovanými 5. 6. a 18. 6. 2002.

Ihneď po ukončení dovolenkového obdobia v mesiaci júl a august 2002 bol dňa 9. 9. 2002 vytýčený termín pojednávania vo veci samej na 3. 10. 2002, pričom na tento boli volaní pôvodná žalobkyňa so svojim právnym zástupcom a žalovaní 1) Východoslovenské vodárne a kanalizácie š. p. Košice, závod Spišská Nová Ves, 2) Slovenská správa ciest Bratislava, zastúpená riaditeľom SSC – Správa a údržba Spišská Nová Ves a jej právny zástupca, 3) Obec Smolník, 4) Okresný úrad Gelnica, a 5) Slovenská správa ciest Bratislava, zastúpená riaditeľom SSC – Investorským útvarom Košice.

Na uvedenom pojednávaní okrem iného právny zástupca žalobkyne zobral návrh voči žalovanému v 5. rade späť a žiadal konanie v tejto časti zastaviť. Upravil petit žalobného návrhu a zároveň navrhol ďalšie dokazovanie vo veci vypočutím svedkov.

Uznesením 5 C 1337/91-268, zo dňa 14. 10. 2002 súd konanie voči žalovanému v 5. rade zastavil uznesením 5 C 1337/91-269, z toho istého dátumu, pripustil navrhovanú zmenu petitu žalobného návrhu.

Dňa 12. 11. 2002 vytýčil v zmysle usmernenia odvolacieho súdu ohliadku na mieste samom na termín 3. 12. 2002. Na uvedenej ohliadke vykonanej za asistencie žalobkyne, jej právneho zástupcu a žalovaných 1 až 4, došlo zároveň k výsluchu svedkov V. M. a M. K., pričom právny zástupca žalobkyne požadoval záverom poskytnutie lehoty na oznámenie ďalších svedkov. Po ich oznámení bol dňa 10. 3. 2003 vytýčený ďalší termín pojednávania

na 25. 3. 2003, v rámci ktorého boli vykonávané ďalšie dôkazy a za účelom oznámenia ďalších svedkov, ako aj upresnenia momentu vzniku a príčin škody zo strany právneho zástupcu žalobkyne, došlo k jeho odročeniu.

Podaním zo dňa 20. 3. 2003 došlo opätovne k rozsiahlej procesnej úprave zo strany žalobkyne, ktorá navrhla voči žalovanému v 4. rade konanie zastaviť. Zároveň na strane žalovaných do konania pripustiť Okresný úrad – odbor dopravy Spišská Nová Ves a rozšírila petit žalobného návrhu na sumu 139.275,- Sk a žiadala pripustiť i jeho úpravu.

Uznesením 5 C 1337/91-301, zo dňa 29. 4. 2003 súd procesné návrhy žalobkyne pripustil, pričom následne realizoval i procesné úkony súvisiace s pripustením nového žalovaného do konania i zvýšením žalovanej istiny (doručenie písomnosti novému subjektu, výzva na doplatok súdneho poplatku a pod.).

Na deň 23. 6. 2003 opätovne vytýčil súd termín pojednávania a po výsluchu zástupcu nového žalovaného a svedka odročil pojednávanie na 26. 6. 2003, kedy vo veci vyhlásil rozsudok, v ktorom žalobkyni čiastočne vyhovel, pričom ďalšie žalobkyňou uplatnené nároky a žalobu voči žalovaným v 3. a 4. rade zamietol.

Vzhľadom k tomu, že voči rozsudku tunajšieho súdu bolo dňa 11. 8. 2003 a 13. 8. 2003 t. j. v zákonnej lehote, podané odvolanie žalovaným v 1. a 2. rade, po vykonaní potrebných procesných úkonov s tým spojených predložil dňa 24. 10. 2003 tunajší súd spis Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie o odvolaniach.

V priebehu odvolacieho konania žalobkyňa zomrela a na strane žalobcov do konania vstúpili jej právni nástupcovia, dcéra a pozostalý manžel, ktorí na žalobe zotrvali.

Uznesením Krajského súdu v Košiciach 13 Co 353/03-351, zo dňa 22. 4. 2004 bol rozsudok súdu I. stupňa zrušený vo vyhovujúcej časti s poukazom na čiastočné premlčanie nároku žalobcov a vo výroku o trovách konania, pričom v prevyšujúcej časti sa rozsudok súdu I. stupňa stal právoplatným a to i voči žalovaným 3, 4, proti ktorým bol návrh zamietnutý.

Po vykonaní procesných úkonov spojených s doručením rozhodnutia odvolacieho súdu i uznesením o poučení podľa § 120 ods. 1, 4 O. s. p., 5 C 1337/91-355, zo dňa 27. 5. 2004 bolo žalovaným v 1. rade navrhnuté vykonať znalecké dokazovanie na zistenie skutočných príčin zamakania nehnuteľnosti znalcom z odboru hydrogeológie, pretože podľa jeho názoru doterajší znalci sa zaoberali iba vyčíslením výšky škody, pričom príčinám jej

vzniku sa venovali minimálne. Po doručení otázok na znalca zo strany účastníkov konania bol uznesením 5 C 1337/91-336, zo dňa 22. 10. 2004 ustanovený znalec z odboru stavebníctvo, ťažba, odvetvie – banské stavby, poruchy stavieb, geológie, RNDr. D. C., ktorému bol po právoplatnosti uznesenia, dňa 19. 11. 2004, zaslaný spis na vypracovanie znaleckého posudku. (...)

V závere môjho vyjadrenia k sťažnosti si dovoľím ústavnému súdu doporučiť, aby upriamil svoju pozornosť na obsah uznesenia Krajského súdu v Košiciach 13 Co 353/03-351, zo dňa 22. 4. 2004 a právny názor v ňom vyjadrený, ktorým je súd I. stupňa viazaný, pretože vzhľadom na jeho obsah sa mi sťažnosť žalobcov javí ako účelová a evidentným zámerom žalobcov je kompenzovať prípadný, čo i len čiastočný neúspech v spore, finančnými prostriedkami získanými zo strany tunajšieho súdu s poukazom na skutočnosť, že sťažnosť bola podaná po doručení a oboznámení sa s obsahom citovaného uznesenia i právnym názorom odvolacieho súdu právnym zástupcom žalobcov v štádiu, keď súd pokračoval v konaní vo veci. Žalobcovia mali v priebehu celého konania evidentné problémy s označením momentu príčin vzniku škody i s označením pasívne legitimovaných subjektov, ktorých pasívna legitímácia v spore musela byť súdom obtiažnym spôsobom zisťovaná a preverovaná, vzhľadom na neustále legislatívne zmeny v organizácii a štruktúre označených subjektov, čo jednoznačne vyplýva z obsahu spisu a ich opakovaných procesných úprav smerujúcich k zmene pasívne legitimovaných subjektov i vyčíslením samotnej výšky náhrady škody a preukázaním príčin jej vzniku, ale v neposlednom rade, práve s označením relevantných dôkazov preukazujúcich ich tvrdenia. V priebehu celého konania takmer všetky dôkazy relevantné pre vec, vrátane projektovej dokumentácie cesty, musel súd pracne zabezpečiť sám, z vlastnej iniciatívy, pričom žalobcovia neprodukovali takmer žiadne dôkazy relevantné pre rozhodnutie v merite veci, s výnimkou označenia svedkov, ktorých výpovede boli pre vec málo významné.

S poukazom na vyššie popísané skutočnosti považujem teda tvrdenia žalobcov, popísané v sťažnosti podanej Ústavnému súdu SR o dlhodobej nečinnosti súdu, za obdobie môjho konania vo veci za účelové, nepravdivé a zavádzajúce.“

2. 2. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu okresného súdu uviedol, že:

„(...) Sťažnosť na prieťahy v konaní sp. zn. 5 C 1337/91 je podaná proti Okresnému súdu v Spišskej Novej Vsi a nie proti sudkyňi JUDr. W. Je nepopierateľným faktom, že žaloba vo veci bola podaná pred takmer 14 rokmi. Sťažovateľom nie je známe prečo sa vo veci zmenili viacerí zákonní sudcovia. Pre nich je smerodatná doba konania vo veci, ktorá sa dostala do štádia pred podaním žaloby po druhom zrušujúcom uznesení krajského súdu.

K sanácii cesty v obci Smolník boli kompetentné a teda oprávnené viaceré organizácie. Považujeme za neúnosný stav ak po 14 rokoch súd nemá ujasnené, kto bol investorom a realizátorom sanácie cesty a aký je podiel jednotlivých pasívne legitimovaných účastníkov konania na danom stave. Z ich stanovísk vyplýva, že žiaden sanáciu nekonal a nikto nie je zodpovedný za daný stav. Považujeme za zarážajúce, že žiaden z nich nemá štatút náplne svojej činnosti. Sanácia bola vykonávaná na verejnej komunikácii vedúcej cez obec Smolníka a k takejto činnosti nie je oprávnený hocikto.

Vo veci boli vydané dva znalecké posudky. Z posudku znalca Doc. C. jednoznačne vyplýva rozsah zodpovednosti žalovaných a príčiny zamakania a teda vzniku škodovej udalosti.

Žalobcovia sú preto toho názoru, že zo strany Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi v konaní 5 C 1337/91 došlo k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v sťažnosti citovaných ustanovení. Zotrvávajú v celom rozsahu na stanoviskách vyjadrených v sťažnosti.

Žalobcovia netrujú, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Ich stanoviská sú vyjadrené v sťažnosti a nemajú k nim čo dodať.

Trovy právneho zastúpenia si uplatňujem v sume 20 904 Sk za 3 úkony (prevzatie a príprava, podanie sťažnosti, stanovisko k vyjadreniu Okresného súdu Spišská Nová Ves á 4 270 Sk x 2, znížená o 20 % (§ 17 ods. 2 vyhl. č. 163/2002), spolu 20 496 Sk + režijný paušál á 136 = 408 Sk, spolu po zaokrúhlení (§ 25 vyhl.) 20 910 Sk, ktorú sumu žiadam zaslať na účet právneho zástupcu vo VÚB a. s. Košice, č. ú. 447045-512/0200. “

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie

veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 113/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 5 C 1337/91 najmä po 15. februári 1993, pretože ústavný súd chráni ústavnosť spôsobom, ktorý upravuje ústava a zákon o ústavnom súde, pričom zákon o ústavnom súde nadobudol účinnosť 15. februára 1993 a neobsahuje ustanovenie o spätnej účinnosti, preto ústavný súd nemá oprávnenie konať a rozhodovať o porušení práv fyzickej alebo právnickej osoby, ku ktorému došlo pred 15. februárom 1993 (napr. I. ÚS 81/03).

Dňa 8. júla 1991 podala sťažovateľka M. V., bytom K. (ďalej aj „navrhovateľka“), na okresnom súde proti odporcovi v 1. rade Východoslovenským vodárňam a kanalizáciám, š. p., závod Spišská Nová Ves; odporcovi v 2. rade Okresnej správe ciest, Bratislava; odporcovi v 3. rade Obecnému úradu Smolník a odporcovi v 4. rade Slovenskej štátnej poisťovni, oblastnému závodu Košice, žalobný návrh „o náhradu škody“.

(...)

Dňa 21. mája 1992 konajúca sudkyňa zmenila uznesenie z 22. apríla 1992 a za znalca ustanovila doc. Ing. M.

Dňa 2. júna 1992 doručil Ing. H. súdu odvolanie, ktorým žiadal o zmenu uznesenia z 21. mája 1992.

Dňa 2. júna 1993 doručil znalec súdu posudok vo veci.

Dňa 15. augusta 1994 sudkyňa dala kancelárii súdu pokyn, aby doručila znalecký posudok účastníkom na vyjadrenie.

Dňa 18. augusta 1994 doručil odporca v 3. rade súdu svoje vyjadrenie k znaleckému posudku.

Dňa 23. augusta 1994 doručil odporca v 4. rade súdu oznámenie, že nie je pasívne, legitimovaný, a preto sa nebude ani vyjadrovať k znaleckému posudku.

Dňa 25. augusta 1994 doručil odporca v 2. rade vyjadrenie k znaleckému posudku.

Dňa 5. októbra 1994 doručila navrhovateľka súdu podanie, ktorým navrhla späťvzatie návrhu proti odporcovi v 4. rade a rozšírenie návrhu proti Okresnému úradu, odboru životného prostredia, ako odporcovi v 4. rade.

Dňa 7. novembra 1994 súd uznesením č. k. 5 C 1337/91-86 a č. k. 5 C 1337/91-87 zastavil konanie proti odporcovi v 4. rade a pripustil zmenu návrhu.

Dňa 6. decembra 1994 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené za účelom doručenia uznesenia o zmene označenia odporcu v 3. rade a odporcovia v 4. a 5. rade budú vyzvaní na predloženie potrebnej dokumentácie.

Dňa 9. augusta 1995 súd uznesením č. k. 5 C 1337/91-105 pripustil do konania ako odporcu v 5. rade Cestný investorský útvar Košice.

Dňa 9. augusta 1995 konajúca sudkyňa dala kancelárii pokyn, aby vyzvala odporcov v 4. a 5. rade na predloženie dokumentácie, zaslala účastníkom pôvodný návrh a vyzvala navrhovateľku na zloženie preddavku na znalecké dokazovanie.

Dňa 15. augusta 1995 doručil súd odporcovi v 4. rade žiadosť o predloženie dokumentácie schvaľovania procesu výstavby cesty.

Dňa 22. augusta 1995 Obvodný úrad životného prostredia listom č. 2996/1995/1-Zz odstúpil právnu vec navrhovateľky Okresnému úradu v Spišskej Novej Vsi.

Dňa 4. septembra 1995 odporca v 5. rade doručil súdu vyžiadajúcu dokumentáciu.

Dňa 19. septembra 1995 odporca v 4. rade doručil súdu vyžiadajúcu dokumentáciu.

Dňa 29. mája 1997 konajúca sudkyňa nariadila pojednávanie na 27. jún 1997.

Dňa 27. júna 1997 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené pre ospravedlnenú neúčast' navrhovateľky na 5. september 1997.

Dňa 5. septembra 1997 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 10. október 1997 z dôvodu, aby právny zástupca navrhovateľky v lehote 10 dní oznámil právnych nástupcov odporcov a upravil petit.

Dňa 18. septembra 1997 právny zástupca navrhovateľky doručil súdu podanie v zmysle uznesenia vydaného na pojednávaní 5. septembra 1997.

Dňa 10. októbra 1997 doručil odporca v 4. rade súdu stanovisko.

Dňa 10. októbra 1997 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom došlo k upresneniu označenia odporcov a petitu a k odročeniu pojednávania na neurčito z dôvodu doplnenia znaleckého dokazovania.

Dňa 13. novembra 1997 sudkyňa vydala uznesenie o ustanovení znalca doc. Ing. C., CSc.

Dňa 26. marca 1998 súdny znalec doručil súdu posudok.

Dňa 17. júna 1998 sudkyňa nariadila pojednávanie na 29. jún 1998.

Dňa 25. júna 1998 odporca v 3. rade doručil ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní a súhlasil, aby sa konalo v jeho neprítomnosti.

Dňa 29. júna 1998 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 7. september 1998 za účelom predvolania znalca a vyjadrenia navrhovateľky.

Dňa 21. augusta 1998 navrhovateľka doručila súdu vyžiadané vyjadrenie.

Dňa 24. augusta 1998 bol spis predložený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) z dôvodu odvolania podaného znalcom.

Dňa 30. novembra 1998 bolo okresnému súdu doručené uznesenie krajského súdu č. k. 11 Co 306/98-161, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu.

Dňa 22. februára 1999 sudkyňa nariadila pojednávanie na 8. marec 1999.

Dňa 1. marca 1999 doručil znalec súdu ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní.

Dňa 2. marca 1999 doručil odporca v 3. rade súdu ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní.

Dňa 8. marca 1999 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené za účelom výsluchu znalca.

Dňa 15. februára 2000 sudkyňa nariadila pojednávanie na 30. marec 2000.

Dňa 21. februára 2000 bolo Okresnému súdu Košice II doručené dožiadanie okresného súdu o výsluch znalca doc. Ing. C., CSc.

Dňa 8. marca 2000 Okresný súd Košice II nariadil pojednávanie na 27. marec 2000.

Dňa 13. marca 2000 doručil právny zástupca navrhovateľky okresnému súdu ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní.

Dňa 17. marca 2000 právny zástupca odporcu v 2. rade ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní.

Dňa 20. marca 2000 doručil odporca v 3. rade Okresnému súdu Košice II ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní.

Dňa 27. marca 2000 sa uskutočnil výsluch znalca na Okresnom súde Košice II.

Dňa 4. apríla 2000 bola okresnému súdu doručená zápisnica o výsluchu znalca.

Dňa 7. apríla 2000 sudkyňa nariadila pojednávanie na 11. máj 2000.

Dňa 19. apríla 2000 doručil odporca v 3. rade okresnému súdu ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní.

Dňa 11. mája 2000 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené za účelom vyhlásenia rozsudku.

Dňa 15. mája 2000 bol vo veci vyhlásený rozsudok č. k. 5 C 1337/91-222, ktorým bol návrh zamietnutý v celom rozsahu.

Dňa 30. júna 2000 bolo súdu doručené odvolanie navrhovateľky.

Dňa 4. júla 2000 bolo súdu doručené odvolanie odporcu v 2. rade.

Dňa 24. júla 2000 doručili odporca v 3. rade a odporca v 5. rade súdu vyjadrenie k odvolaniu.

Dňa 27. júla 2000 doručil odporca v 2. rade súdu vyjadrenie k odvolaniu navrhovateľky.

Dňa 23. augusta 2000 bol spis doručený krajskému súdu, aby rozhodol o uvedených odvolaniach.

Dňa 24. augusta 2000 bolo krajskému súdu doručené vyjadrenie odporcu v 1. rade k odvolaniu navrhovateľky.

Dňa 2. februára 2001 nariadil krajský súd pojednávanie na 16. február 2001.

Dňa 12. februára 2001 doručil odporca v 3. rade krajskému súdu ospravedlnenie svojej neúčasti pri odvolacom pojednávaní.

Dňa 13. februára 2001 doručil právny zástupca odporcu v 2. rade ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní o odvolaniach.

Dňa 16. februára 2001 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol napadnutý rozsudok zrušený a vec bola vrátená prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Dňa 27. marca 2001 bol okresnému súdu vrátený predmetný spis.

Dňa 9. septembra 2002 konajúca sudkyňa nariadila pojednávanie na 3. október 2002.

Dňa 3. októbra 2002 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené za účelom obhliadky.

Dňa 14. októbra 2002 sudkyňa vydala uznesenie č. k. 5 C 1337/91-268 a uznesenie č. k. 5 C 1337/91-269, ktorým zastavila konanie proti odporcovi v 5. rade a pripustila zmenu petitu.

Dňa 12. novembra 2002 sudkyňa nariadila obhliadku miesta na 3. december 2002.

Dňa 3. decembra 2002 sa uskutočnila obhliadka.

Dňa 18. decembra 2002 doručil právny zástupca navrhovateľky návrh na vypočutie ďalšieho svedka.

Dňa 10. marca 2003 sudkyňa nariadila pojednávanie na 25. marec 2003.

Dňa 25. marca 2003 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené za účelom predloženia návrhov na ďalšie dokazovanie zo strany navrhovateľky v lehote 15 dní.

Dňa 10. apríla 2003 doručila navrhovateľka súdu doplnenie podania.

Dňa 30. apríla 2003 konajúca sudkyňa dala úpravou kancelárii pokyn, aby vyžiadala ďalšie vyjadrenie od znalca a uložila zaplatiť súdny poplatok za odvolanie.

Dňa 9. júna 2003 sudkyňa nariadila pojednávanie na 23. jún 2003.

Dňa 12. júna 2003 doručil súdu znalec vyžiadané vyjadrenie.

Dňa 23. júna 2003 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 26. jún 2003 za účelom vyhlásenia rozsudku.

Dňa 26. júna 2003 bol vo veci vyhlásený rozsudok č. k. 5 C 1337/91-313, ktorým bolo návrhu navrhovateľky v prevažnej časti vyhovené.

Dňa 10. júla 2003 doručil právny zástupca navrhovateľky súdu vyčíslenie trov jej právneho zastúpenia.

Dňa 11. augusta 2003 bolo súdu doručené odvolanie odporcu v 1. rade proti uvedenému rozsudku.

Dňa 13. augusta 2003 bolo súdu doručené odvolanie odporcu v 2. rade proti predmetnému rozsudku.

Dňa 25. augusta 2003 konajúca sudkyňa dala úpravou kancelárii súdu pokyn, aby doručila odvolania ostatným účastníkom konania a uložila zaplatiť súdny poplatok z odvolania.

Dňa 8. septembra 2003 doručil odporca v 2. rade súdu odvolanie proti uzneseniu, ktorým mu bola uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok.

Dňa 31. októbra 2003 bol spis doručený krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaniach vo veci.

Dňa 17. marca 2004 sudkyňa krajského súdu nariadila odvolacie pojednávanie na 20. apríl 2004.

Dňa 30. marca 2004 notársky úrad vydal potvrdenie, z ktorého vyplynulo, že navrhovateľka M. V. 1. decembra 2003 zomrela a že zistený okruh dedičov po poručiťke tvoria sťažovatelia.

Dňa 20. apríla 2004 sa uskutočnilo odvolacie pojednávanie, na ktorom sťažovatelia vstúpili do konania ako dedičia po neb. M. V. Pojednávanie bolo odročené na 22. apríl 2004.

Dňa 22. apríla 2004 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom krajský súd vyhlásil uznesenie, ktorým zrušil rozsudok v napadnutej časti a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Dňa 24. mája 2004 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 15. júna 2004 doručil právny zástupca sťažovateľky súdu návrh na vykonanie dôkazu.

Dňa 20. júla 2004 doručil právny zástupca odporcu v 1. rade na základe výzvy súdu stanovisko k ďalšiemu postupu súdu.

Dňa 20. júla 2004 doručil právny zástupca odporcu v 2. rade súdu podanie s návrhom na ďalší postup v konaní.

Dňa 23. júla 2004 doručil právny zástupca sťažovateľky súdu odpoveď na dožiadanie súdu.

Dňa 19. augusta 2004 sudkyňa dala úpravou kancelárii pokyn, aby vyžiadala od odporcu oznámenie určitých skutočností.

Dňa 31. augusta 2004 odporca v 1. rade reagoval na vyžiadané oznámenie.

Dňa 23. septembra 2004 sudkyňa dala úpravou kancelárii pokyn, aby doručila podanie odporcu v 1. rade z 31. augusta 2004 účastníkom na vyjadrenie.

Dňa 22. októbra 2004 sudkyňa vydala uznesenie č. k. 5 C 1337/91-366, ktorým ustanovila za znalca RNDr. D. C.

Dňa 19. novembra 2004 bol spis odoslaný znalcovi.

Dňa 10. februára 2005 sa znalec dostavil na okresný súd a uviedol, že znalecký posudok dosiaľ nevypracoval z dôvodu časovej náročnosti veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie vecí v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť vecí, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o náhradu škody vedenom pod sp. zn. 5 C 1337/91, v ktorom sťažovatelia vystupujú ako navrhovatelia, došlo k porušeniu ich práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti vecí, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o náhradu škody v okolnostiach danej vecí môže predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci najmä s ustálením skutkového stavu opakovaným znaleckým dokazovaním. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov, treba konštatovať, že na celkovej dĺžke konania mali svoj podiel aj sťažovatelia (resp. ich právna predchodkyňa), napr. nepresným

označovaním pasívne legitimovaných subjektov, tak ako to uviedla zákonná sudkyňa v posudzovanej veci, pričom kvôli odstraňovaniu týchto nedostatkov nemohol okresný súd vždy plynulo postupovať v konaní. V danom prípade však podiel sťažovateľov na vzniknutých priet'ahoch podľa názoru ústavného súdu neospravedlňuje neúmerne dlhé, viac ako štrnásť rokov trvajúce konanie okresného súdu. Na uvedené správanie sťažovateľov ústavný súd prihliadol pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia v tejto veci.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a predovšetkým konštatuje, že konanie v napadnutej veci (od podania žaloby 8. júla 1991 až dosiaľ) trvá viac ako 14 rokov, z toho na okresnom súde viac ako 11 rokov. Táto dĺžka konania je celkom zjavne neprimeraná.

Okresný súd bol v danej veci opakovane nečinný, a to konkrétne od 2. júna 1993 do 15. augusta 1994 (trinásť mesiacov), od 6. decembra 1994 do 9. augusta 1995 (osem mesiacov), od 19. septembra 1995 do 29. mája 1997 (dvadsaťjeden mesiacov), od 8. marca 1999 do 15. februára 2000 (jedenásť mesiacov) a od 27. marca 2001 do 9. septembra 2002 (sedemnásť mesiacov). Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas piatich rokov a desiatich mesiacov súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ako žalobcovia v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné priet'ahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné. Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k priet'ahom, ktoré neboli spôsobené zložitost'ou veci ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia požadovali priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä vzhľadom na dlhodobú bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu považuje za primerané pre každého sťažovateľa vo výške 30 000 Sk. Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na pomernú zložitosť posudzovanej veci, ako aj na správanie sťažovateľov.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 19 100 Sk z dôvodu trov ich právneho zastúpenia.

Náhrada sa priznala za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti z 9. novembra 2004 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 2. marca 2005). Za dva úkony vykonané v roku 2004 patrí odmena v sume dvakrát po 4 534 Sk, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 9 068 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola však znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 7 254,40. Spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (2 x 136 Sk v roku 2004) v prípade dvoch sťažovateľov tvorí táto náhrada trov za dva úkony vykonané v roku 2004 sumu 14 790 Sk v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Za jeden úkon, ktorý bol vykonaný v roku 2005, patrí odmena pre jedného sťažovateľa v sume 2 501 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola však znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 2 000,80 Sk. Spolu s režijným paušálom k tomuto úkonu (150 Sk v roku 2005) v prípade dvoch sťažovateľov tvorí táto náhrada trov za jeden úkon vykonaný v roku 2005 sumu 4 301,60 Sk v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Celkové trovy právneho zastúpenia sťažovateľov preto predstavujú zaokrúhlene sumu 19 100 Sk.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2005